

ולא תטמאו את נפשתיכם בכל השרץ הרומש על הארץ

ואולי זה הקב"ה מקפיד מאוד על שרצים קטנים, כי עם ישראל במצרים עבדו ע"ז והיו שקועים במ"ט שערי טומאה כי הרגישו כשקצים ורמשים, ככתוב **"שבשפלנו זכר לנו כי לעולם חסדו"**, ולכן הם התירו לעצמם להידמות ולהתקרב למצרים ולשקוע בשערי טומאה כי גם ככה מה הם שווים!!

בא הקב"ה ומשקיע בעיקר בבריה של שרצים ולא בבריה של גיד הנשה וכו', אלא ריבוי הלאווין היה דווקא בשרצים, ואומר ראו חשיבותה של בריה של איסור אפילו שהיא קטנה ובזויה, בכל זאת יש לה חשיבות עצומה לאיסור וחומרתה עצומה.

ועל כן יהודי אפילו שנמצא בשפלות ובעבדות כמו היהודים במצרים, צריך לדעת שהוא בריה חשובה, וחמור מאוד אם חלילה יטמא עצמו בגלל שפלותו, ואדרבא טומאתו תהא חמורה יותר מטומאת אדם שאינו בשפלות.

ועוד בדרך דומה, שהרי על היהודים כתוב **"פרו ושרצו"** וכתב רש"י **וישרצו 6 בכרס אחד**, וכתוב **בילקוט שמעוני שמות א רמז קסב "פרו ושרצו"**, לדעת אמורא אחד אם **לגדול שבשרצים מדמים אותם שילדו 6 כלידת עכברים**, ויש דעה שאם לקטן שבשרצים אתה מדמה אותם, הרי **עקרב יולד 60 בכרס אחת**.

ומצב זה שעם ישראל נולדו במצרים כשרצים זה היה מצד אחד לברכה שעם ישראל התרבו מעל הטבע, וגם בלי צער לידה, וגם שהתינוקות התפזרו בשדות וכשבאו המצרים עם מחרשות להורגם אזי הם כמו שרצים התחפרו בעומק האדמה, וגם לכן המילדות ענו רגוע לרעה שאין צורך במילדת לעם ישראל, ופרעה האמין להם.

ווגדלות המילדות היה ששקרו על פרעה כי שבט לוי כדברי הרמב"ן לא התרבה מעל הטבע כמו עמרם שהוליד רגיל כל לידה ילד אחד, ואולי רק בהתחלה לפני הגזירה כל עם ישראל התרבו מעל הטבע, ולאחר ששבט לוי בחרו כולם להתמיד בתורה ולא היו בשעבוד מימלא חזרו ללדת כטבע הרגיל ובזה היה סכנה למיילדות מפני חקירות פרעה לעומק) אזי כל הדימוי של עם ישראל לשרצים היה לברכה ומתוך חשיבות עם ישראל הקב"ה הקטינם כשרצים.

אבל אם תטען שהרי מצד שני זה גרם למצרים לדאוג ולשנוא עוד יותר את היהודים, ולנסות להשמיד את עם ישראל?

ונראה לתרץ, שאכן המצרים שונאו את עם ישראל גם בלי הסיבה של התרבות עם ישראל מעל הטבע, וההוכחה היא, **כי** אם אכן הפחד שלהם היה אמיתי, למה לא גירשו את עם ישראל חזרה לארץ ישראל כשהם עדיין יחסית עם קטן, למה החליטו להעביד אותם בעבודת פרך? למה במקום להאיר פנים לעם ישראל, הם גרמו לכל הסיבות שעם ישראל ישנאו את המצרים וירצו נקמה במצרים על ההתעללות בעבדות פרך על לא עוול בכפם??

ויותר מזה, אם המצרים רואים שכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ, שיתכן שהכוונה שאם לפני העבדות היו יולדות ששה בכרס אחד, אבל לאחר גזירת העבדות זה נהפך 60 בכרס אחד, בכדי להראות בדווקא למצרים שאתם רוצים למעטם על ידי עבדות קשה, אדרבא היא גורמת לריבוי עוד יותר עוצמתית – וכפי ששמע בדברי רש"י.

אז מדוע לא עשו שוב ישיבה להתבונן מה עושים עם בני ישראל, איפה טעינו? הרי העבדות לא פתרה את הריבוי אלא רק העצימה אותו? והיה להם לשבת להתבונן שיש

בפרשת השבוע התורה מדגישה מאוד בחומרת השרצים והרמשים, ועל זה כתוב **"אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ השרץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בם"**.

וממשיכה התורה **"כי אני ה' אלוקיכם והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ולא תטמאו את נפשתיכם בכל השרץ הרמש על הארץ"**, **"כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוקים והייתם קדושים כי קדוש אני"**.

וכתב רש"י כי אני ה' המעלה אתכם – על מנת שתקבלו מצותי העליתי אתכם ממצרים.

ובהסבר השני מביא רש"י שכביכול בפסח אנחנו אמרנו **דיינו**, ועכשיו **בפרשת השבוע הקב"ה אומר דיני**, שיש שאלה מדוע כתוב **"כי אני ה' המעלה אתכם"**, הרי בדרך כלל כתוב **"והוצאתי/המוציא/היוצאים** ממצרים, ולמה כאן כתוב המעלה?

וענו בישיבת/תנא דבי רבי ישמעאל: אלמלא לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות דיים, ומעלה היא גבם/כלפי עם ישראל, ולכן כתוב לשון מעלה:

וצריך עיון מה מיוחד דווקא בשרצים המעלה שבשביל זה שווה לה' להוציאנו ממצרים, וזה בעצם מקשה **הכלי יקר**. ובכלל שקצים ורמשים נפשו של אדם ממילא קצה בהם מדוע התורה כל כך השקיעה באיסור ובחומרת האיסור ובגודל השכר הגדול בשמירת מפני שקצים?

אבל זה לא רק תנאי ביציאת מצרים, או סיבה ששוה לצאת ממצרים, אלא יש כאן הבטחות מיוחדות כפי שכתב **רש"י והייתם קדושים - לפי שאני אקדש אתכם למעלה ולעולם הבא:**

ואולי התשובה היא על פי מה שכתב **רש"י** על הפסוק ולא תטמאו וגו' – שלכאורה כבר כתוב קודם לא להיטמאות (כך מסביר **השפתי חכמים**) אלא התורה כופלת כמה פעמים בכדי לעבור עליהם בלאוין הרבה, וכל לאו מלקות, וזהו שאמרו **בגמ' פסחים נד:** אכל פוטיתא לוקה 4 נמלה לוקה 5 צרעה לוקה 6:

והנה עוד דין מיוחד בעיקר בשרצים ולפעמים גם במאכלות אסורים כמו דג שלם קטן או גיד הנשה קטן או אבר מן החי קטן, שבכל התורה כולה שאכילה פחות מכזית לא נחשב אכילה, ובכל זאת בבריה שלימה של שרץ כגון נמלה שלימה לוקה עליה למרות שהיא פחות מכזית,

יש מחלוקת **רש"י ותוס'** בסיבת הדבר, לרש"י כי זה חשוב, ואילו לתוס' כי כך התורה אסרה, ולכן מסביר תוס' שגיד הנשה, עוף טמא ואבר מן החי הם בריה, שהתורה הזכירה את שמות אלה, ומשמע בין גדול ובין קטן. (אך לגבי טבל התורה לא הזכירה **"חיטה"**, ולכן אינה בריה **תוס' חולין צו**).

ולכן בכל איסור בריה יש דין המבואר בגמ' חולין ק' שבריה אפילו באלף לא בטיל, וכך נפסק **בשו"ע יור"ד ק'**, מעניין **שלירושלמי במסכת תרומות (פ"י מ"ח)** על המשנה **"דג טמא שכבשו עם דג טהור"**, כתב שבריה בטילה בתק"ס (960) ומעניין ומסקרן מה פשר המספר?

ואולי בית ראשון 410 ובית שני 420 ביחד 830 ועוד 130 מלידת יעקב עד שהוא ובניו ירדו למצרים, כל אלו ימים שכיכול עם ישראל בשנים הללו נהיה בריה חשובה וכביכול היה שלימות וכביכול עם ישראל למרות קטנותו 70 שנים שפנש ירדו מצרים היו חשובים לעם?

כוח על טבעי שנלחם בתוכנית הזדונית שלהם, ובכל זאת המשיכו ברוע של השעבוד ולא ישבו להתבונן שוב, כי היה נוח להם להתעלל ביהודים ברשעות.

וממילא הוברר הדבר למפרע, שלא הפחד של ריבוי העם זה גרם להם להעביד את עם ישראל, שאולי יש מקום להתחשב בהם קצת שרוצים להגן על עצמם מכל סכנה אפשרית, אלא **הוברר שיש כאן שנאה לעם ישראל**,

וכפי שכתוב עוד לפני שישבו לגזור גזירות, **"ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף"** – ופרש"י עשה עצמו כאילו אינו מכיר את יוסף, שלכן לא רצה לחשוב טוב על עם ישראל שיגנו על מצרים כפי שיוסף הגן ודאג למצרים בשלימות **כפי שהרחבתי בפרשת ויגש** על תוכנית יוסף לכלכל את מצרים בימי הרעב שהיא לשם ולתפארת.

ולכן מופיע בהגדה של פסח על הפסוק בפרשת כי תבוא, המספר בקצרה את סיפור יציאת מצרים, **"וירעו אותנו המצרים"** כמו שנאמר **"הבה נתחכמה לו"**, שהתברר כאמור קודם, שהפחד מפני בני ישראל היה נובע מאנטישמיות עטופה במילים של ביטחון האומה, והכל שקר וכזב, אלא רשעות אמיתית ושנאה תהומית לעם ישראל.

על כל פנים, יתכן שלכן טוען הקב"ה בתור הכרת הטוב שעשיתי אותכם כשרצים להגדילכם כעם ולהצילכם, לכן תזהרו מאוד מאוד מטומאת השרצים, להחשיב זאת לעבירה גדול מאוד, כי זה גורם להבין שאפילו טיפה טומאה מאוד מסוכנת לנשמה, ועוד יותר מבהמות ועופות וחיה גדולים, כי דווקא שרצים קטנים אדם יכול לאכול בטעות כי לא ראה ולא בדק טוב לפני שהוא אכל, כגון

בסוכר יכול ליכול נמלים קטנים מאוד, ולכן חייבים לסגור היטב את האוכל לא יכנסו נמלים או שרצים בתוך האוכל.

וכך אדם מבין עד כמה עליו לבדוק ולהיזהר מטיפה של העבירה, ולא יכול לא עשיתי עבירה רק טיפה עברתי וזה לא נחשב, ועליו ללמוד שטיפה גם היא עבירה כמו נמלה קנה מאוד שנחשב כן אכל אפילו שאין בה כזית שזה לא אכילה, בכל זאת זה יותר עבירה מאכילה של כזית של בהמה אסורה, שעל נמלה לוקה 5 מלקות!!

ומצד שני, לכל יהודי יש כמו טיפה וניצוץ אלוהי בנשמתו, ועליו להבין טיפה טומאה מורידה את ניצוץ האלוהי, וכמו שכתב **החתם סופר**, שאכילת טומאה מחיה את הגוף, אבל היא הורג את הקשר של הקדושה, והאדם כמו מת בנשמתו.

ובדרך נוספת דומה, נראה עוד, שהיות ועם ישראל התרבו כשרצים שילדו 60 בקרס אחת, זה גרם שלמרות שמתו במכת חושך רוב עם ישראל שהצדיקים שיצאו ממצרים היו או 1 מתוך 5 או יהודי אחד מתוך 50 שמתו, ואם כן היה חובה שיוולדו יהודים בכמויות עצומות כשרצים.

כי בלי הריבוי כשרצים לא היו יוצאים 600 אלף ממצרים, ואין הקב"ה משרה שכינתו בפחות מ-600 אלף, ואכן היה חסר אחד ליציאת מצרים, והקב"ה השלים את ה-600 אלף רגלי לבד מנשים וטף, ולכן כתוב לשון **"אני ה' המעלה אתכם"** שריבוי ועליית מספרם של עם ישראל למספרים עצומים מחמת הריבוי כשרצים 60 בכרס אחת, זה גרם ליציאת מצרים, ולעלייה הרוחנית שיהיה השראת השכינה שיצאו 600 אלף צדיקים.

אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים, לשון הוה עתיד ולא לשון עבר!!

כי חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, כי אכן ה' עדיין מעלה אותנו ממצרים

ואולי היות ואנחנו מחדשים כל שנה שרואים אנו את עצמנו כאילו אנחנו יצאנו ממצרים, לכן ה' מחדש בנו עלייה ממצרים כל הזמן, שמשמעותו שמקדשנו בדרגות הקדושה כפי שקדשנו בצאתנו ממצרים שהעלה אותנו למט' שערי קדושה.

ומה בדיוק החיוב, ולמה לא אומרים זאת בתחילת ההגדה רק בסופה?? **ומה המטרה!! שווה לקרוא עד הסוף!! וגם חידוש עצום**, מה המקור העיקרי לחיוב זה, ולמה מובא מקור אחר!! **ומרן הגאון רבי חזקיהו יוסף שרייבר שליט"א מאוד נהנה מחידוש זה, וכבר מסר על זה שיעורי תורה בשם אומרו, ומאוד שימחני ע"כ.**

שיש לגר שאתה מעליבו ומנצלו לטעון נגדך כפי דברי רש"י, שהגר יעליבך שגם אתה היית גר במצרים!!

ואם הגר לא עז פנים ובעל ביטחון עצמי הרי שלא יטען טענה זו, וגם קשה שאדם יענה לטענה זו, שלפני אלפי שנים היינו גרים במצרים ומה זכר לי עכשיו בתחושת הגירות שהייתה לפני אלפי שנים??

אלא התשובה היא, שמכאן נלמד חיוב בכל שנה ושנה לחדש בנו בליל הסדר את התחושה והרגשות שהיינו גרים במצרים, ולא שהתחושה היא שהייתה לנו לפני אלפי שנים, אלא כל שנה מחדש חובה להרגיש גרות מחדש בליל הסדר.

ובעצם הרגשת הגרות במצרים היא כסף קטן לעומת העבדות פרך שעבדנו במצרים, ורציחת הבנים והתינוקות, ומדוע נרגיש גם את חוסר הנוחות שיש לגרים, דבר שבטל ברוב כביכול, ברוב צער וצרות אכזריות שסבלנו במצרים.

אלא יתכן שמצאנו שיוסף הצדיק בשביל שעם ישראל ירגיש נוח במצרים ולא ירגישו חוסר נוחות כגרים במצרים, לכן יוסף הצדיק עוד קודם ביאת עם ישראל למצרים, עשה מהפכה של ממש בכל מצרים!

שיוסף קנה את כל שדות מצרים, וקנה את כל העם לבדי פרעה, ולאחר מכן החליף את כל אוכלוסיית מצרים למקומות חדשים שגם הם ירגישו גרים כמו עם ישראל שווים בין שווים.

מצאתי עם תלמידי בתורת אמת ב"ב שיש פסוק מפורש בחיוב, שמזה מוכח עוד יותר החיוב הכתוב בהגדה של פסח, שחייב אדם לראות עצמו כאילו יצא ממצרים.

כי מהפסוק **בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים**, אכן מוכח בפסוק שאדם ידע שה' הוציא אותו ממצרים, אבל עדיין לא מוכח החיוב להרגיש את גלות מצרים ואת הסבל שהיה לנו במצרים ולהרגיש את הניסים שנעשו לנו במצרים.

אבל יש פסוק מחייב יותר ומוכיח יותר שנרגיש שהיינו בגלות מצרים ולא רק ידיעה שיצאנו, שכתוב בפרשת משפטים **"כי אתם ידעתם את נפש הגר" שמות כג' ט'.**

וכתב רש"י בפרק כב' כ' "כי גרים הייתם" - אם הונתו אף הוא יכול להונונד ולומר לך אף אתה מגרים באת, מוס שבך אל תאמר לחברך. ומסביר רש"י כל לשון גר אדם שלא נולד באותה מדינה אלא בא ממדינה אחרת לגור שם:

וברבי יוסף בכור שור כתב וזה לכאורה השלמת דברי רש"י - וגר לא תונה - לפי שאינו יודע עינייני הארץ דבר קל לאנות אותם.

ובעצם חובת התחושה והרגשות שנרגיש את נפש הגר, כפי הרגש של הסבל שהיה לנו במצרים, זה התשובה המוחצת

ואת ההשקעה המהפכנית שעשה יוסף להקל על עם ישראל כמחצית מזמנם שגרו במצרים כמאה שנים לפני שהפכו לעבדי פרעה, את זה חייב כל יהודי לזכור לפני שפוגע בגר, לזכור שיוסף הפך עולמות שלא נרגיש רע ולא נעים בהיותנו גרים.

וממילא נלמד שחייב אדם לראות עצמו כאילו יצא ממצרים, זה לא רק להמחיש כאילו אנחנו נמצאים ורואים את עשר המכות, אלא את ה-100 שנה שהיו לנו נוחים כי יוסף הקל עלינו את הגרות, בכדי שגם אנחנו נהיה רגישים לנוחות ולכבוד הזולת, ולהיזהר בכבוד כל יהודי.

ובדרך נוספת, שהיהודים במצרים עבדו עבודה זרה יתכן כי רצו בעיקר התוכן להידמות למצרים בטומאה, שאולי כך תתפוגג שגאת המצרים להם, ואולי יפסיקו את העבדות, כי ירגישו שווים בין שווים, כפי שהמשכילים חשבו שבהשכלה תתפוגג האנטישמיות.

ונזכור שבגלל חוסר רגישות ומחשבה מעמיקה בצרת הזולת, על זה נענשנו כל העם המצרי ב-10 המכות.

כפי שכתבתי מדברי המדרש שבגלל שהמצרים בעלי השדות בזמן קושי השעבוד כשראו יהודי גונבים קש ותבן לעשיית הלבנים, והמצרים שברו ידים ורגליים ליהודים הגנבים.

וחטאו ואשמו בזה, כי היה להם להתעמק מדוע היהודים לא גונבים אוכל וזהב רק קש ותבן, והיו מבינים שהיהודים בלחץ וצרה איומה שעל כל לבנה חסירה הורגים תינוק ושמים במקום הלבנה, ממילא היו נותנים להם בשמחה ובשפע במקום לשבור ידים ורגליים.

ואם גוי נענש על חוסר רגישות והתעמקות צער הזולת, כל שכן יהודי יענש על חוסר רגישות ואיכפתיות או התעלמות מצער וצרה של יהודי אחר.

וזה המסר מחייב אדם לראות את עצמו כאילו יצא ממצרים, **שגלות מצרים התחיל ברגישות** לדאוג להקל מחוסר נוחות ליהודים שיוסף הצדיק הפך עולמות לנוחות עם ישראל. **ומסתיימת בעונש על חוסר רגישות ואכפתיות והתעניינות** בצער של יהודי.

וזה טוען הגר או נזעקת טענתו, שאם יהודי לא רגיש לצער יהודי אחר, ממילא מתנפץ אצל היהודי כל יציאת מצרים, כי אם היה שם לא היה יוצא, כי עשר המכות שהביאו ליציאת מצרים היו כי המצרים לא היו רגישים לצער של יהודי, ויהודי שלא רגיש לצער של יהודי מגיע לו עונש של 10 מכות כמו העם המצרי, או שכלפיו לא מגיע למצרים 10 מכות כי הם כמוהו.

ולכן בהגדה מביאים הוכחה את הפסוק **"בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים"**, כי **לרשע** אומרים לי עשה ולא לך כי **אם היית שם לא היית נגאל**, ובעצם במסר של חייב אדם לראות את עצמו

כלול בזה שאם אינו רגיש לזולת אזי גם הוא לא היה יוצא ממצרים כדיוק הנאמר אצל הבן הרשע.

ובדרך ה' מצאתי ברמב"ם חמץ ומצה פרק ז' (ו) בכל דור ודור חייב אדם להראות את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא אתה משעבוד מצרים שנאמר **"ואותנו הוציא משם"**, ועל דבר זה צוה הקב"ה בתורה **"וזכרת כי עבד היית"** כלומר כאילו אתה בעצמך היית עבד ויצאת לחירות ונפדית:

ואכן הרמב"ם מוכיח מהפסוק המחייב לזכור שאנחנו היינו גרים אבל מדוע הרמב"ם לא הביא את הפסוק שנראה חד יותר **"כי אתה ידעת את נפש הגר"**? וגם **וידעת** כתוב בחומש שמות ואילו הפסוק **וזכרת** כתוב בחומש דברים המאוחר יותר?

והתירוץ לכך זכיתי בזכות יהודי יקר שהתקשר לעדכן אותי שזכיתי לכוון ממש לדברי החתם סופר בפרשת כי תצא, שכתב: הזהיר כ"כ על אהבת הגרים **"ואתם ידעתם את נפש הגר"** שמות כ"ג כי זה בטבע האנושי מי שהייתה אלמנה או שהי' יתום ויודע נפשו לכשיעלו במעלות ירחמו על אלמנות ויתומים וכן גרים אך בני בניהם אשר לא ידעו נפש אלמנה ויתום וגר איננו בזה יותר משאר כל אדם וא"כ אנחנו מבני בניהם של יוצאי מצרים ואין **אנו יודעים נפש הגר לכאורה?**

אך החיוב על כל אדם מישראל לראות עצמו בכל יום כאלו הוא בעצמו יצא ממצרים **וידוע נפש הגר** ואם אינו מרחם עליו הרי הוא כמכחיש שאיננו בכלל אותם **הרואים עצמם בכל יום** כאלו יצאו היום ממצרים, ע"כ הזהיר על זה מאד.

ולפי החת"ס בפרשת חיי שרה היות וכתוב **וזכרת**, ובכל מקום שכתוב **יום** הכוונה כל **יום** וכתוב **"זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים"** שמות י"ג לכן כאלו היום יצאת, לכן הפסוק **"וזכרת כי עבד היית"** זה חיוב **זכירה בכל יום ויום** כאילו היום יצאת מעבדות ממצרים.

והיות והחיוב בכל יום לומדים דווקא מהפסוק **"וזכרת"**, לכן הרמב"ם הביא את הפסוק **"וזכרת"**, למרות שהחיוב הכי חד הוא **"וידעת את נפש הגר"**.

וכמו כן, לכן לא אומרים חייב אדם לראות עצמו כאילו יצא ממצרים בתחילת ההגדה, כי בתחילת ההגדה מדברים על חיוב של ליל פסח דווקא, ואילו חייב אדם לראות את עצמו זה חיוב של כל יום ויום.

עד כדי כך כתוב **בדרשות חתם סופר ח"ב רסח'** עמוד ד' שהיות וחייב לראות עצמו כמו אבותינו שהיו עובדי עבודה זרה במצרים, לכן **מברך כגר לאחר המצווה, וזה הברכה של "וגאל אבותינו" לפני שולחן עורך**, ולכן **אסור חמץ מה"ת בכל שהוא** באכילה חת"ס **דרשות סטו'** שחייב לראות כאילו יצא ולכן כגוי שאין לו שיעורים של כזית שניתנו רק לישראל.

לשנה הבאה בירושלים – הבנויה?? ירושלים הבנויה פֶּעִיר שְׁחֻבָּה לָהּ יִחְדּוּ.

"ירושלים הבנויה" – האם זה נוסך נכון?? והאם זה רומז לתהלים קנב, ג, שדרשו חז"ל שירושלים של מעלה מחוברת לירושלים של מטה (ועי' רבנו בחיי במדבר יט, יג). וכן רש"י כתב ורבותינו אמרו יש ירושלים הבנויה בשמים ועתידה ירושלים של מטה להיות כמותה.

כי

ויעזרנו הקב"ה לאהוב כל יהודי באמת, ולהיות רגיש מאוד לכבודו ולערכו, ולעזור לכל יהודי מכל חלב עד כמה שאפשר, וכמובן חובה עלינו ללמד זכות על יהודי, ולחפש לקיים מצוות אחרות מאשר מצוות של לצער יהודי, והללואי ונחיה כאיש אחד בלב אחד אמן ואמן.